

Klub PTTK w osiedlu mieszkaniowym

Z roku na rok wzrasta w naszym kraju liczba spółdzielczych osiedli mieszkaniowych. W osiedlach tych powstają placówki oraz organizacje oświatowe, kulturalne, sportowe i turystyczne. Również i ogniwa PTTK uzyskują tu szczególnie dogodne warunki działania i rozwoju. Wiele zarządów i administracji spółdzielni mieszkaniowych udostępnia ogniwom PTTK lokale, przyznaje pewne fundusze na ich działalność oraz udziela innej niezbędnej pomocy.

Ze względu na istotne funkcje, jakie mają do spełnienia ogniwa PTTK w spółdzielczych osiedlach mieszkaniowych, warto zastanowić się nad tym, jakie powinny być najatrakcyjniejsze formy i metody pracy tych komórek PTTK. Czynimy to na przykładzie Klubu PTTK „Gościniec” przy Spółdzielni Mieszkaniowej „Osiedle Młodych” w Gdańsku.

Narodziny Klubu

Inicjatywa zorganizowania ogniwa PTTK w danym osiedlu wychodzi zazwyczaj ze strony zarządu spółdzielni. Tym razem było inaczej. Po prostu grono działaczy turystycznych, będących jednocześnie członkami SM „Osiedle Młodych” (Edward Czabański, Michał Arndt, Czesław Skonka) doszło do wniosku, że w osiedlach tej spółdzielni — Wejhera, Pomorska i Żabianka — istnieje potrzeba oraz są dogodne warunki do założenia klubu PTTK, który zajmąby się organizacją wypoczynku turystycznego oraz popularyzowaniem wiedzy krajoznawczej wśród mieszkańców, a szczególnie wśród młodzieży.

Inicjatywa spotkała się z życzliwym poparciem ze strony władz Spółdzielni,

dzięki czemu 29 marca 1974 r., w przeddzień kolejnej rocznicy wyzwolenia Gdańska, odbyło się pierwsze zebranie organizacyjne nowej placówki PTTK, z udziałem 24 osób. Utworzonemu klubowi nadano nazwę „Gościniec”. Początkowo korzystał on z niezbyt wygodnego pomieszczenia Młodzieżowego Domu Kultury, później organizował spotkania w osiedlowym klubie „Galeon”, wreszcie dorobił się własnego lokalu (niewykorzystywana pralnia na jedenastym piętrze, powierzchnia typu M-2, wraz z kuchenką i WC). Mogą się w nim odbywać spotkania 20—30 osób.

W ciągu pierwszych dwóch lat do klubu wstąpiło 55 członków. Była to dość spora liczba, jak na tego typu klub i krótki okres jego działania. 5 lat — 250 imprez.

Klub organizował głównie wycieczki piesze. Normalne — dla dorosłych (krótkie 3—6 godzin, a także dłuższe — jedno-, półtora- czy dwu- i półdniowe) oraz łatwiejsze — dla dzieci (krótkie trasy, 2—3 godziny). Szczególnie dużo tych imprez zorganizowanych zostało na terenie obecnego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, m.in. w długofalowej akcji „Marena”, prowadzonej pod patronatem redakcji „Wieczoru Wybrzeża” w Gdańsku.

Miesięcznie urządzano średnio 4—5 wycieczek i innych imprez. Rocznie było ich więc średnio 50, w ciągu tych 5 lat — 250. W każdej z nich brało udział ok. 10—30 osób. Były jednak też liczniej uczęszczane, m.in. wycieczka dla 13 grup kolonijnych (ok. 3000 osób). Szacuje się więc, że w ciągu 5 lat istnienia „Gościńca” w jego imprezach wzięło udział 7—8 tys. osób, razem z uczestnikami wycieczek autokarowych, seminariów krajoznawczych, odczytów, przeglądów kolorowych prze-

zrocy, wieczorków tanecznych i piosenki turystycznej. Warto dodać, że „Gościniec” zorganizował też 3 wędrowne obozy górskie.

Najbardziej charakterystyczną cechą tej działalności była systematyczność. Okazuje się, że w ciągu 5 lat prawie w każdą niedzielę klub urządzał wycieczkę pieszą.

Klubowe tradycje

Do najciekawszych tradycyjnych imprez „Gościńca” należą:

- Leśna Biesiada Kobiet (8 Marca)
- Seminarium krajoznawcze dla uczczenia rocznicy wyzwolenia Gdańska — 30 marca (co roku inny temat)
- Dziecięca Leśna Biesiada (1 Czerwca)
- Sobótki (Noc Kupały) (23/24 czerwca)
- Wycieczki piesze dla dzieci z turnusów kolonijnych, wypoczywających na osiedlach Spółdzielni Mieszkaniowej „Osiedle Młodych”

- Tradycyjny Złot „Gościńca” do Iwiczna w Borach Tucholskich (opieka nad Izbą Pamięci Izzydora Gulgowskiego oraz popularyzacja związanych z nim szlaków)
- Tradycyjna wycieczka piesza Śladami Wincentego Pola (co roku, z okazji seminarium krajoznawczego organizowanego w Izbie Pamięci W. Pola w Gdańsku-Sobieszewie)
- Wycieczka połączona z choinką noworoczną w lesie
- Wycieczka przy księżycu (raz w miesiącu, podczas pełni).

Piękną, nowatorską inicjatywą były wycieczki piesze pod hasłem: „Wycieczka dla Jacka i Agatki oraz ich matki”. „Gościniec” był też głównym współorganizatorem Wojewódzkiego Złotu Turystów Spółdzielni Mieszkaniowych Ziemi Gdańskiej. Impreza ta ma charakter metodyczno-szkoleniowy i rekreacyjny, uczestniczyły w niej drużyny większości spółdzielni mieszkaniowych województwa gdańskiego.

Uczestnicy wycieczki, zorganizowanej przez klub PTTK „Gościniec” — „Śladami Izzydora Gulgowskiego” w Iwicznie

Uczestnicy „Sobótki” — tradycyjnej imprezy „Gościńca”

Seminaria krajoznawcze

Jak widać, „Gościńca” nie idzie utartymi ścieżkami, lecz ma ambicje, by w sposób twórczy podchodzić do spraw turystyki i krajoznawstwa, zgłaszać ważne społecznie inicjatywy w tej dziedzinie oraz współdziałać w ich realizacji, na rzecz osiedla, miasta, regionu. A więc nie tylko udział w wycieczkach, ale coś więcej. Nie tylko przyjemność i wypoczynek dla siebie, ale i działalność społeczna.

Wyrazem twórczej postawy „Gościńca” są seminaria krajoznawcze. Dotychczas zorganizowano następujące tego typu imprezy:

- *Krajoznawstwo i turystyka w nowych osiedlach mieszkaniowych* (Gdańsk, 1974).
- *Poznajemy, wykorzystujemy i chronimy Bory Tucholskie* (Tuchola, 1977).
- *Poznajemy i popularyzujemy zalesione wzgórze Trójmiasta* (1977).
- *Narodziny turystyki i krajoznawstwa w*

Gdańsku po wyzwoleniu w 1945 r. (Gdańsk, 1978).

- *Chrońmy istniejące i twórzmy nowe zbiorniki wodne* (Gdańsk, 1978).

Poza tym „Gościńca” był jednym z współorganizatorów innych podobnych imprez. Były to:

- *Poznajemy i popularyzujemy Gniew oraz okolice* (Gniew, 1974).
- *Śladami Wincentego Pola* (Gdańsk-Sobieszewo, 1974).
- *Ochrona środowiska naturalnego w nowych osiedlach mieszkaniowych* (Gdańsk, 1976).
- *Śladami Izzydora Gulgowskiego* (Iwiczno, 1973).

Należy podkreślić, że podczas seminarium krajoznawczego 6 października 1974 r. otwarta została Izba Pamięci Wincentego Pola w Gdańsku-Sobieszewie, w wyniku podobnej imprezy w 1976 r. i następnych działań (w tym „Gościńca”) w dniu 18 czerwca 1978 r. otwarta została Izba Pamięci Izzydora Gulgowskiego w

Iwicznie. (p. artykuł autora w „Ziemi” 1977 — red.).

Poza tym, z inicjatywy klubu, podczas seminarium 30 marca 1978 r., w kolejną rocznicę wyzwolenia Gdańska, pionierom turystyki gdańskiej przyznane zostały Medale Prezydenta Miasta Gdańska. Otrzymali je: Marian Pelczar, Franciszek Mamuszka, Witold Kledzik, Stanisław Podgórczyk, Zofia Linowska, Roman Bar, Izabela Trojanowska i Władysław Andruszkiewicz (medal przyznano również Janowi Wojnarowskiemu, który mieszka obecnie w Krakowie).

Patronat nad izbą pamięci

Szczególnie duże zasługi ma „Gościniec” w utworzeniu Izby Pamięci Izydora Gulgowskiego w Iwicznie. Z inicjatywy działaczy krajoznawczych PTTK, podjętej dla uczczenia 50-lecia śmierci tego zasłużonego Pomorzańczyka (1874—1925), otwarta została izba jego pamięci — w budynku

miejscowej szkoły, w której ścianę wmurowano poświęconą mu płaskorzeźbę, wykonaną w czynie społecznym (projekt — Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Gdańsku, brąz — dar gdańskiego Hydrosteru, odlew Stoczni Marynarki Wojennej w Gdyni).

„Gościniec” i Spółdzielnia Mieszkania „Osiedle Młodych” przekazały sporo darów dla tej placówki (oprawione fotografie, wydawnictwa). Członkowie Klubu wykonali wiele prac społecznych związanych z uruchomieniem placówki.

Poza tym, w celu propagowania Izby i dalszego jej rozwoju „Gościniec” przejął swego rodzaju patronat nad tą placówką. Klub organizuje tu swój doroczny zlot i popularyzuje wędrowki Śladami Izydora Gulgowskiego. Działacze klubu tak się już zżyli z gospodarzem Izby — Józefem Drewcem (kierownikiem szkoły) i mieszkającą tu rodziną Gulgowskich, że czują się tu jak u siebie w domu i zawsze są tu serdecznie przyjmowani.

Na wycieczce „Partyzanckim Szlakiem” w Biednie w Borach Tucholskich

Udział w ochronie zasobów wodnych

„Gościniec” włącza się do każdej ważnej ogólnopolskiej akcji związanej z turystyką i krajoznawstwem. M.in. jako pierwszy w Polsce ogień PTTK, klub wziął udział w realizowaniu czynów społecznych związanych z programem „Wisła”. „Gościniec” m.in. był głównym organizatorem seminarium pt. *Chrońmy istniejące i twórzmy nowe zbiorniki wodne*; jest współorganizatorem ogłoszonego pod powyższym tytułem w 1979 r. konkursu; przejął patronat nad rzeką Wierzycą (ochrona wód tej rzeki) i był współorganizatorem seminarium krajoznawczego w Starogardzie Gdańskim (1979) pt. *Walory krajoznawcze i rekreacyjne oraz ochrona wód rzeki Wierzycy*.

Za przykładem „Gościńca” poszły inne ognie PTTK, a także różne organizacje i instytucje. Np. Klub PTTK „Pomorze” przejął patronat nad Potokiem Oliwskim, w zakresie oczyszczania koryta rzeki i ochrony jej wód (dotyczy górnego biegu).

Sprawa zwiększania i ochrony zasobów wodnych naszego kraju, w tym najbliższego zaplecza rekreacyjnego spółdzielczych osiedli mieszkaniowych, jest tak ważna, że w związanych z tym działaniach nie powinno braknąć ogniw PTTK działających przy spółdzielniach mieszkaniowych.

Polska naszych dni

Również i w tej dziedzinie, w ogólnopolskiej kampanii PTTK „Polska naszych dni”, nie zabrakło „Gościńca”. Na konkurs ten, trwający w latach 1976—1979, działacze klubu złożyli następujące prace: *Narodziny i rozwój osiedla Gdańsk-Zabianka*, *Narodziny i rozwój osiedla Gdańsk-Zaspa*, *Narodziny i rozwój osiedla „Morena”*, *Chmielno — nowoczesna wieś*, *Pojezierza Kaszubskiego*, *Izba Pamięci Izzydora Gulgowskiego w Iwicznie*, *Trójmiejski Park Krajobrazowy*, *Narodziny Elektrowni Szczytowo-Pompejowej w Zarnowcu*. Prace te znajdują się w Zbiorach

Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Gdańsku.

Nasuwa się przy tej okazji wniosek, że każdy osiedlowy klub PTTK może i powinien opracować kronikę swego osiedla (narodziny, rozwój i walory krajoznawcze osiedla, dzielnicy miasta itp.).

Pomoc i współpraca

Wiele instytucji udziela pomocy i poparcia „Gościńcowi”. Dotyczy to szczególnie: zarządu i administracji Spółdzielni Mieszkaniowej „Osiedle Młodych”, Urzędu Miejskiego — Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki, Wojewódzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej i Oddziału PTTK w Gdańsku. Szczególnie cenna i wydatna była pomoc ze strony SM „Osiedle Młodych”.

Poza tym w działalności swej Klub nawiązał jednorazową współpracę lub utrzymuje ją na stałe z wieloma organizacjami i instytucjami Gdańska i województwa gdańskiego. Wszelkie inicjatywy „Gościńca” spotkały się z życzliwością i poparciem ze strony tych organizacji i instytucji. Dalszy rozwój tej współpracy jest możliwy — zależy tylko od odpowiednich inicjatyw i bogatych programów działania ze strony klubu.

Źródła klubowych osiągnięć

Dzięki aktywnej i nowatorskiej działalności „Gościniec” zdobył wiele wyróżnień. Były to m.in.:

- I miejsce w woj. gdańskim i nagroda w imprezie ZG PTTK i ZCSBM w Warszawie pt. *Krajobrazy XXX-lecia*, 1974,
- II miejsce w woj. gdańskim i nagroda w konkursie ZG PTTK i CZSBM w Warszawie pt. *Turystyczna Sobota*, 1975,
- wyróżnienie Urzędu Miejskiego-WKFiT oraz Oddziału PTTK w Gdańsku za działalność w latach 1974—1975 (1975),
- wyróżnienie Urzędu Miejskiego-WKFiT w Gdańsku za działalność w 1976 r. (1976),
- wyróżnienie Prezydenta Gdańska za działalność w latach 1977—1978 (1978),

Start do wycieczki narciarskiej „Gościńca”

- proporzec Zarządu Głównego PTTK w Warszawie za działalność w 1978 r. (1978).

Poza tym działacze klubu otrzymali wiele indywidualnych nagród, proporców i dyplomów.

Jakie są główne źródła osiągnięć klubu, szczególnie warte spopularyzowania?

Podstawowe — to bardzo atrakcyjny i różnorodny program działania klubu (nie tylko wycieczki piesze!). Dalej, obciążanie pracą klubową nie 2-3 działaczy, ale rozkładanie tych zadań na szerszy kolektyw (każdy robi to, do czego ma osobiste predyspozycje oraz na co pozwalają mu jego warunki czasowe i inne). Poza tym, zgodnie z hasłem: „dla siebie oraz na rzecz osiedla i regionu”, klub wiąże swoje imprezy z głębszymi treściami krajoznawczymi, kulturalnymi i społecznymi oraz odpowiednio je reklamuje (notatki i ogłoszenia w prasie, zaproszenia, plakaty na terenie osiedla i inne).

Umiejętność skupienia w klubie grona serdecznych i życzliwych ludzi, w sposób

żarliwy traktujących pracę społeczną w „Gościńcu”, wytworzenie prawie rodzinnej atmosfery, szeroka współpraca z zainteresowanymi organizacjami i instytucjami — to również ważne źródło omówionych osiągnięć.

Ale najważniejsze — to bardzo serdeczna współpraca, życzliwość i dobra opieka ze strony Spółdzielni Mieszkaniowej „Osiedla Młodych” w Gdańsku-Oliwie. Po prostu, klub nie spotkał się nigdy z odmową pomocy i poparcia ze strony spółdzielni dla zrealizowania społecznie pożytecznej inicjatywy.

I co dalej?

Najpierw trzeba podkreślić, że „Gościńiec” ma najcenniejszy kapitał w postaci doświadczonej i ofiarnej kadry działaczy społecznych (prowadzenie wycieczek, organizacja imprez, wygłaszanie prelekcji, fotografika krajoznawcza itp.), a także bogate tradycje i doświadczenia swego działania. Ma też już pewną bazę — włas-

ny pokój dla ok. 20—25 osób (zebrania i małe imprezy), możliwość korzystania z większych pomieszczeń (osiedlowy klub kultury „Galeon”) oraz pewne środki finansowe co roku ze strony spółdzielni na swoją działalność. „Gościniec” — mała rzecz, a cieszy — dorobił się też własnego proporczyka i znaczka klubowego oraz wydał swój informator — kronikę.

W sumie klub posiada dogodne warunki do dalszego rozwoju. Poza dotychczasowymi formami pracy i imprezami, w przyszłości pragnie on w większym stopniu wciągać do swoich imprez młodzież. Zamierza też zająć się turystyką narciarską i kolarską „Gościniec” będzie też podejmował dalsze inicjatywy dotyczące popularyzacji i zagospodarowywania Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego (wycieczki, seminaria, ochrona wód). W więk-

szym stopniu będziemy zajmować się sprawami fotografiki krajoznawczej, organizowaniem dorocznego klubowego obozu wędrownego oraz wieczorów klubowych (prelekcje, piosenki turystyczne, tańce). Oczywiście, są to tylko przykłady niektórych klubowych zamierzeń.

Klub liczy obecnie ok. 60 członków opłacających składki. W ciągu jego istnienia w pracy wyróżnili się szczególnie: Kazimiera Bućko, Larysa Fedorczyk, Michał Arndt, Kazimiera Dranicka, Zofia Goetlich, Kazimierz Orszyński, Edward Czaubański, Stanisław Gumkowski, Józef Przybytko, Stefan Sibiński, Krystyna Kuchcińska, Henryk Babicz, Tadeusz Wicha, Ludwik Sobola, Włodzimierz Stankiewicz, Mirosława Szymanek, Janusz Wilemborek, Józef Heltman, Halina Dankowska, Anna Jackowska.

(Zdjęcia autora)